

Direktoratet for mineralforvaltning

med Bergmesteren for Svalbard

Froland kommune
Frolandsveien 995
4820 FROLAND

Dato: 16.11.2021
Vår ref: 21/06203-2
Deres ref:

Uttalelse til varsel om oppstart og høring av planprogram - kommuneplanens arealdel for Froland kommune

POST- OG BESØKSADRESSE

Ladebekken 50
7066 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00

E-POST post@dirmin.no

WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883

SWIFT DNBANOKK

IBAN NO5376940505883

ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR

TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 28. september 2021.

DMF er statens sentrale fagmyndighet ved forvaltning og utnyttning av mineralske ressurser, og skal bidra til størst mulig samlet verdiskaping basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. Vi forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven), og har i tillegg et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivaretatt i saker etter plan- og bygningsloven.

Sentrale mål i mineralforvaltningen er å sikre tilgangen til mineralressursene i framtida og å hindre at viktige forekomster båndlegges av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse.

Viktige føringer for mineralressurser i planarbeidet

I Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023, heter det at Norge har store mineralressurser som kan gi grunnlag for verdiskaping og arbeidsplasser. Regional og kommunal arealplanlegging er et viktig verktøy for å sikre tilgjengelighet til mineralforekomster som kan være aktuelle for fremtidige uttak, samtidig som miljø- og samfunnshensyn ivaretas.

Mineraluttak har lang tidshorison, og det er behov for større forutsigbarhet knyttet til investeringer, uttak og opprydding. Uttak av byggeråstoffer (pukk, grus, sand) til bygge- og anleggsformål med korte transportavstander og reduserte klimagassutslipp, er viktig. God arealplanlegging kan bidra til dette. I tillegg er det viktig at mineralske masser av god kvalitet gjenvinnes som byggeråstoffer, der dette er mulig. Dette kan redusere presset på bynære grus- og pukkressurser og behovet for massetransport. En helhetlig vurdering av massehåndtering i plansammenheng kan være et nyttig virkemiddel for å avklare dette.

Regjeringens forventninger til regional og kommunal planlegging:

- Fylkeskommunene og kommunene sikrer viktige mineralforekomster i sine planer og avveier utvinning mot miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Tilgangen til, og lagring av, byggeråstoffer ses i et regionalt perspektiv.

Om planen

Froland kommune skal rullere kommuneplanens arealdel og ønsker innspill. Dagens kommuneplan ble vedtatt i 2019, men har ikke tatt høyde for ny og kraftkrevende industriområder, som er bakgrunnen for at kommunen har satt i gang planprosessen tidligere enn først planlagt. Froland ønsker derfor å fokusere på næringsarealer som legger til rette for kraftkrevende virksomheter, samt grønn industri.

Uttalelse fra DMF

Froland kommune har ifølge DMFs uttaksregister fem masseuttak i drift. Norges geologiske undersøkelse (NGU) har registrert en rekke grus og pukk forekomster¹ med lokal betydning. NGU har også registrert flere malm-, industrimineral- og natursteinforekomster hvor flere forekomster er vurdert til å ha regional og nasjonal betydning².

Informasjon om uttak, bergrettigheter og gamle gruver er tilgjengelig i vårt kartinnsyn³. Datasett med forekomstene (grus og pukk og øvrige mineralressurser) kan lastes ned fra GeoNorges kartkatalog⁴. DMF og NGUs datasett distribueres også som WMS-tjenester, og kan legges direkte inn i kommunens egen kartløsning.

Forvaltning av ikke-fornybare ressurser

Mineralske ressurser er ikke-fornybare naturressurser som kun kan tas ut der de naturlig forekommer. Mineralindustrien i Norge bidrar med en rekke mineraler som er nødvendig for samfunnet, den skaper arbeidsplasser og gir positive ringvirkninger i lokalsamfunnet. Stabil og forutsigbar ressurstilgang er viktig, ikke bare for pågående mineralvirksomhet, men også for virksomheter og produksjon som er avhengig av mineralressurser som råvare. Tilgang på byggeråstoffer spesielt er i mange tilfeller avgjørende for å kunne realisere planlagte utbyggingstiltak. God planlegging og synliggjøring av mineralressurser, på kommunalt og regionalt nivå, bidrar også til å gi mineralnæringen forutsigbare rammebetingelser på kort og lang sikt. DMF anbefaler at det gjøres en vurdering av om eksisterende plangrunnlag i tilstrekkelig grad bidrar til å sikre god og langsiktig forvaltning av kommunens mineralressurser. Videre bør det gjøres en vurdering av om kommunen har tilgang på nødvendige mineralske ressurser for realisering av planlagt utvikling og utbygging.

Arealformål og hensynssone

Der det åpnes for uttak er det viktig at ressursene utnyttes så optimalt som mulig, både i volum og kvalitet. DMF anbefaler at områder med etablerte uttak og konkrete planer for utvinning avsettes med formål råstoffutvinning i arealdelen. Mulige framtidige utvidelesesområder bør settes av til områder for framtidig råstoffutvinning. Det bør unngås å planlegge annen arealbruk som båndlegger arealer i nærheten av

¹ NGU Grus-, pukk- og steintippdatabase for Froland:

https://aps.ngu.no/pls/oradb/grus_GP_Oppslag_KS.Alle_fkom_komm?p_kommunenr=4214

² NGU Malm-, industrimineral- og natursteindatabase for Froland:

https://aps.ngu.no/pls/oradb/minres_Mi_list_fkom_ks.Alle_fkom?p_kommunenr=4214R&p_sprak=N

³ DMF kartinnsyn: DMFs kartløsning: <https://minit.dirmin.no/kart/>

⁴ GeoNorges kartkatalog: <https://kartkatalog.geonorge.no/>

områder som på lengre sikt også kan være aktuelle for råstoffutvinning i kommuneplanen.

Forekomster som ikke er umiddelbart aktuelle for utnyttelse i dagens situasjon, men som kan bli viktige eller er ønskelig å ivareta for fremtiden, kan synliggjøres med hensynssone i planen. Rundskriv «Ikrafttredelse av endringer i plan- og bygningsloven og matrikellova» datert 30. juni 2017, beskriver hensynssone for mineralressurser (§ 11-8):

«Endringen åpner for at kommunene gjennom sin planlegging kan synliggjøre mineralressurser som kan være aktuelle for fremtidig utvinning, og gi retningslinjer om begrensninger av virksomhet og vilkår for tiltak for å ivareta denne interessen. Hensikten er å unngå utbygging eller tiltak som kan vanskeliggjøre senere utvinning av mineralske ressurser.»

Hensynssone H590 kan derfor benyttes både for områder med registrerte forekomster med mineralske ressurser og arealer som ligger i tilknytning til etablerte masseuttak.

Bestemmelser i arealdelen

DMF oppfordrer kommunen til å vurdere følgende krav i utforming av bestemmelsene til ny arealdel:

- Det skal tas hensyn til registrerte mineralforekomster ved alle byggetiltak.
- Der forekomster med byggeråstoff kan bli berørt, vurderes hvordan ressursen kan komme samfunnet til gode før den blir gjort utilgjengelig for fremtidige generasjoner.
- Drift av uttak skal skje i henhold til bestemmelser i mineralloven med gjeldende forskrifter, samt vilkår i tillatelse etter loven. Direktoratet for mineralforvaltning (DMF) er myndighet etter mineralloven.
- Kommunen bør videreføre kravet i eksisterende arealplan om regulering av masseuttak. DMF minner om at mineralloven stiller krav om meldeplikt for uttak over 500 m³, og at uttak over 10 000 m³ krever driftskonsesjon.
- Kommunen bør stille krav som ivaretar utredning av landskapsvirkninger og innarbeidelse av avbøtende tiltak ved drift av masseuttak, og med tanke på ønsket etterbruk ved regulering av uttak.

Konsekvensutredning

Froland kommune skal utarbeide konsekvensutredning jf. forskrift om konsekvensutredninger § 21. DMF minner derfor om at datagrunnlaget fra NGU skal legges til grunn for utredning ved alle forslag til ny arealdisponering på lik linje med øvrige naturressurser. Dette er en forutsetning for å kunne identifisere vesentlige virkninger på viktige mineralressurser som følge av forslag til ny arealbruk. Alle nye områder som kommer i nærheten av eller i berøring med registrerte mineralske forekomster eller masseuttak, bør vurderes om de båndlegger tilgang til ressurser i dag og i framtida. Kommunen bør også vurdere om det finnes relevante avbøtende tiltak dersom kommunen anbefaler ny båndlegging.

Klima- og miljøperspektiv

Vi registrerer at bærekraft nevnes som satsningsområder i planprogram for arealdelen. God og langsiktig planlegging kan resultere i mer effektiv og klimavennlig utvinning av mineralske ressurser. På et generelt grunnlag anbefaler DMF at det blir lagt opp til kortest mulige distanser for transport av byggeråstoff. Dette er i tråd med de nasjonale forventningene og er gunstig mtp. klima-, økonomi- og trafiksikkerhetshensyn. I

denne sammenhengen viser vi til Harde fakta om mineralnæringen – mineralstatistikk 2020⁵ som er tilgjengelig på våre nettsider. Kapittel om Miljø og bærekraft er særlig relevant, der det blant annet er gjort rede for forholdet mellom byggeråstoff og klimautslipp fra mineralnæringen som følge av transport av tunge masser.

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på www.dirmin.no. Her finner du også vår digitale kartløsning, som er et nyttig verktøy for oppdatert informasjon om mineraluttak, bergrettigheter m.m., supplert med relevante kartdata fra andre etater.

Vennlig hilsen

Dragana Beric Skjøstad
seksjonssjef

Kristine Stenvik
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Kristine Stenvik

Mottakere:

Froland kommune

Frolandsveien 995

4820 FROLAND

⁵ Harde fakta om mineralnæringen – mineralstatistikk 2020: <https://dirmin.no/harde-fakta-om-mineralnaeringen-mineralstatistikk-2020>